

Bibliai héber, próza: Genesis 38.

1. HELYEZÉS

Schnider A. Angelika OP

¹És abban az időben történt, hogy Júda útra kelt testvéreitől, majd egy Adullam-béli emberhez érkezett, akinek Khira volt a neve. ²Júda pedig meglátta ott az egyik kánaáni férfi, Sua lányát, akit elvett, és bement hozzá. ³Az asszony fogant, és fiút szült, akit Érnek nevezett. ⁴Majd újból fogant, és fiút szült, akinek az Onan nevet adta. ⁵És ismét fogant és fiút szült, és elnevezte Selanak. Chezibben volt, amikor szült.

⁶Júda feleséget vett Ér, az ő elsőszülöttje számára, akit Támárnak hívtak. ⁷De Ér, Júda elsőszülött fia, nem volt kedves az Úr szemében, és az Úr halálra adta őt. ⁸Ezért azt mondta Júda Onannak:

– Menj be testvéred feleségéhez, és vedd őt magadhoz mint sógora, és támassz utódot testvérednek.

⁹Mivel Onan tudta, hogy az utód nem lesz az övé, valahányszor bement testvére feleségéhez, a földre pazarolta magját, anélkül, hogy utódot támasztott volna testvérenek. ¹⁰De mivel gonosz volt az Úr szemében, amit tett, megölte őt is.

¹¹Végül azt mondta Júda Támár menyének:

– Maradj özvegyként atyád házában, amíg Sela fiam fel nem nő!

De közben azt gondolta magában: „Nehogy meghaljon ő is, bátyjaihoz hasonlóan.”

Támár pedig elment és atyja házában lakott.

¹²Hosszú idő múlva meghalt Sua lánya, aki Júda felesége volt. Amikor pedig Júda megvigasztalódott miatta, felment az Adullamból való Khira barátjával együtt Timnába azokhoz, akik nyáját nyírták. ¹³Közben tudtul adták Támárnak:

– Íme, sógorod épp Timna felé megy, hogy lenyírja juhait.

¹⁴Támár levette özvegységének ruháit, egy fátyollal pedig eltakarta és beburkolta magát, s így leült Enajim kapujához, ami a Timna felé vezető úton van, mivel ráeszmélt, hogy Sela már felnőtt, mégsem adták hozzá feleségül. ¹⁵Szemet is vetett rá Júda, de egy utcanőnek gondolta, mivel eltakarta az arcát. ¹⁶Amikor odaért hozzá az úton, megszólította:

– Engedd meg, hogy bemenjek hozzád!

Nem tudta ugyanis, hogy tulajdon menyé.

Támár erre azt válaszolta:

– Mint adsz nekem, hogy bejöhess hozzám?

¹⁷Júda pedig így felelt:

– Majd küldök nyájamból egy kecskegidát.

Az asszony azonban feltételt szabott:

– Csak ha adsz nekem egy zálogot, addig amíg ajándékomat el nem küldöd.

¹⁸Júda pedig megkérdezte:

– Milyen zálogot adjak neked?

Az asszony ezt a választ adta:

– A pecsétgyűrűdet, a zsinórodát és a botodat, amit a kezeden tartasz!

Júda pedig odaadta neki, bement hozzá, és az asszony fogant. ¹⁹Támár ezután fölkel és elment, levette magáról a fátyolt, és visszavette özvegyi ruháit.

²⁰Júda később elküldte a kecskegidát Adullam-béli barátjával, hogy visszaszerezze az asszonytól a zálogot, de nem találta őt. ²¹Ezért kérdezősködni kezdett a helybéliektől:

– Hova tűnt az az utcalány, aki az Enajimban vezető úton szokott ülni?

De így válaszoltak neki:

– Nem volt itt egy utcalány se.

²²Ekkor visszatért Júdához, és beszámolt neki:

– Nem találtam meg az asszonyt, és a helybéliek is azt mondták, hogy nem járt felénk egy utcanő se.

²³Júda ekkor felkiáltott:

– Tartsa meg magának! Legalább mi ne kerüljünk szégyenbe! Hiszen én elküldtem a kecskegidát, csak te nem találtad meg őt.

²⁴Mintegy három hónap elteltével történt, hogy hírül adták Júdának:

– Menyed, Támár, paráznaságra adta magát, és még fogant is.

És azt parancsolta Júda:

– Vigyétek ki! Had' égjen csak meg!

²⁵Amikor ki akarták vinni, Támár ezt az üzenetet küldte apósának: „Attól az embertől estem teherbe, akihez ezek a tárgyak tartoznak.” És hozzátette: „Nézd csak meg alaposan, kié ez a pecsétgyűrű, a zsinór és a bot!”

²⁶Júda pedig felismerte, és így szólt:

– Igazabb ő nálam, mert valóban nem adtam őt Sela fiamhoz.

És később már nem hált vele.

²⁷Amikor eljött Támár szülésének ideje, kiderült, hogy ikreket hordozott méhében. ²⁸Vajúdása közben az egyik gyermek kinyújtotta a kezét, és a bába fogott egy vörös szalagot, amit rákötött a kezére, mondván:

– Ez jött ki először.

²⁹De amikor ez visszahúzta a kezét, és a testvére született meg elsőnek, elcsodálkozott:

– Hogyan törtél utat magadnak?

Ezért ez a Perc nevet kapta. ³⁰Utána pedig a testvére is megszületett, akinek a kezén a vörös szalag volt, és neki a Zarach lett a neve.

Értékelés:

A versenyző a funkcionális ekvivalencia fordítási elvét követve élvezetes, olvasmányos szöveget alkot, amely stílusában és műfaji felépítésében hasonlatos a nem fordítás eredményeként létrejött célnyelvi elbeszélések stílusvilágához. Olyan fordítói fordulatok, műveletek teszik érzékletessé a novellai, s a szövegben kibontakozó, olykor drámai hatást, mint az összevonás: a héber összetett mondatok lesüllyesztése; az igésítés; a létige helyetti változatos igehasználát; a héber *waw* kötőszó különböző módosító- és kötőszavakkal történő megfeleltetése; valamint a szóismétlések elkerülését szolgáló szinonima-halmaz, köztük a mondást kifejező ige aktualizált, szituációba illő lexikális szűkítései. A tartalmi fordulatok mellett a tipográfiai megoldások is, pl. a párbeszédnek gondolatjelekkel bevezetett, az elbeszélői keretből kiemelt, elkülönített egységként kezelése, vagy az idézőjeles kurziválás, amely az adott szövegrész üzenet-jellegét hivatott közvetíteni – mind-mind a fordító értelemezői attitűdjét, valamint az eredeti forrásnyelvi szövegtől való eltávolítási igényét jelzik. Tartalom és írásforma/írás kép egymás szolgálatába szegődik tehát, s együttesen váltják ki a szándékolt hatást.

2. HELYEZÉS

Keserű Péter

1. Akkoriban történt, hogy elvált Júda fivéreitől, és egy adullámi férfi vidékére tért, ennek a férfinak pedig Hírám volt a neve.

2. Szemet vetett ott Júda egy Súá nevű kánaáni férfi lányára, és feleségül vette őt. Ezután bement hozzá.

3. A nő teherbe esett, fiút szült, és Érnek nevezte el.
4. Majd ismét terhes lett, fiút szült, és Ónának nevezte el.
5. Majd még egyszer várandós lett, fiút szült, és Sélának nevezte el. A férj Kezibben volt, mikor a felesége megszülte Sélát.
6. Júda szerzett egy feleséget elsőszülöttjének, Érnek, a nőt pedig Támárnak hívták.
7. Azonban Ér, Júda elsőszülöttje gonosz volt az Úr szerint, ezért megölte őt az Úr.
8. Ekkor így szólt Júda Ónánhoz: „Menj be bátyád feleségéhez, cselekedd meg velem, ami egy sógornak kötelessége: támassz utódot a bátyádnak!”
9. Ónán tudta, hogy nem lesz az övé az utód, ezért az lett, hogy valahányszor együtt hált bátyja feleségével, a földre pazarolt, nehogy utódot adjon a bátyjának.
10. De gonosz dolog volt az Úr szerint, amit csinált, ezért megölte őt is.
11. Ekkor így szólt Júda Támárhoz, a menyéhez: „Maradj özvegyként apád házában, amíg meg nem nő a fiam.” Ugyanis azt mondta: „Nehogy ő is meghaljon, mint a bátyjai!” Támár elment, és apja házában várt.
12. Teltek-múltak a napok és meghalt Súa lánya, Júda felesége. Miután Júda megvigasztalódott, felment birkanyíróihoz Hírámmal, adullámi barátjával Timnába.
13. Támár fülébe jutott a hír: „Íme apósod felmegy Timnába megnyíratni a nyáját.”
14. Erre levette magáról özvegyi ruháit, betakarózott egy kendőbe, jól bebugyolálta magát, és leült Énáim kapujában, ami a Timnába vezető úton volt. Ugyanis látta, hogy felnőtt Sela, de nem adták hozzá feleségül.
15. Észrevette őt Júda, és örömlánynak gondolta, mivel elfedte az arcát.
16. Letért hozzá az ösvényre, majd megszólította: „Engedd meg, hogy bemenjek hozzád!” Ugyanis nem tudta, hogy ő a menyje. A nő így felelt: „Mit adsz nekem, ha bejöhetsz hozzám?”
17. Ezt mondta a férfi: „Én bizony küldök egy kecskegidát a nyájból.” A nő így válaszolt: „Majd ha adsz zálogot, amíg megküldöd!”
18. A férfi azt kérdezte: „Milyen zálog legyen, amit neked adjak?” A nő így folytatta: „A pecsétgyűrűd, a zsinórod, és a kezedben lévő bot.” Odaadta neki. Júda bement hozzá, ő pedig terhes lett tőle.
19. Azután Támár felkelt, hazament, levette magáról a kendőjét és felöltötte özvegyi ruháit.
20. Ezalatt Júda elküldte a kecskegidát adullámi barátjával, hogy visszakapja a zálogot a nőtől. De barátja nem találta meg őt.
21. Megkérdezte a helybélieket: „Hol az a prostituált, aki Énáimban az úton volt?” De azt mondták: „Nem volt itt prostituált.”
22. Visszatért hát Júdához és közölte vele: „Nem találtam meg őt, és a helybéliek is azt mondták: 'Nem volt itt prostituált.'”

23. Mire Júda így válaszolt: „Tartsa meg magának, nehogy megvetés tárgyává legyünk. Tessék, elküldtem ezt a gidát, de te nem találtad meg őt.”
24. Történt pedig olyan három hónap múlva, hogy Júda fülébe jutott a hír: „Támár, a menyed üzekedett, és ráadásul még terhes is lett a nagy üzekedésben.” Júda így rendelkezett: „Vigyétek ki őt és égessétek el!”
25. Ki is hurcolták őt, de ő elküldött apósához a következő üzenettel: „Attól a férfitől vagyok terhes, akihez ezek a tárgyak tartoznak.” Ezt is mondta: „Ismerd fel, légy szíves, kié ez a pecsétgyűrű, zsinór és bot!”
26. Júda felismerte, és így szólt: „Neki van igaza velem szemben, mivelhogy nem adtam őt feleségül Sélának, a fiamnak.” Ezután többet nem ment be hozzá.
27. Szülése idején kiderült, hogy ikrek voltak a méhében.
28. Amikor pedig szült, az egyik kidugta a kezét. Megfogta a szülésznő, és kötött rá egy karmazsin fonalat ezt állítva: „Ez jött ki elsőnek.”
29. De amikor visszahúzta a kezét, íme, mégis a fivére jött ki. Így kiáltott: „Hogy utat törtél magadnak!” És elnevezte őt Perecnek.
30. Azután kijött az öccse is, akinek a kezén a karmazsin fonal volt. Őt pedig elnevezte Zerahnak.

Értékelés:

A formális és a funkcionálisan ekvivalens fordítás elveit mutató, pontos, de egyszersmind gördülékeny magyarsággal megírt szöveg. A forrásnyelv követése, amely hebraizmusokban, a szintaxis, mondat szerkezetek hűségese követésében, valamint az értelmi egységeket tükröző tagolásban ölt testet, a biblikus ízek, a biblikus hangulat megidézéséért felelős. Az eredetitől való dinamikus elrugaszkodás pedig főként a párbeszédnek beszédhelyzetének megfelelő, érzékletes, olykor expresszív tolmácsolásában jelenik meg. A két elv egymásba fonódása, együttes jelenléte a szövegen végigglüsktet és sajátos, feszültséggel teli hatást vált ki az olvasóban: hiszen egyfelől világos, hogy bibliai fordítással van dolgunk, másfelől azonban teljesen el is lehet vonatkoztatni ettől a tényről és bele lehet feledkezni az esendő szereplők ügyesbajos dolgaiba, az események sodrásába.

3. HELYEZÉS

Nyitrai Orsolya

1. Történt abban az időben, hogy lement Júdá a fivéréitől, és egy adullámi férfihez kanyarodott, akinek a neve Hírát volt.
2. Ott Júdá meglátta egy Súa nevű, kánaáni férfinak a lányát. Feleségül vette őt, majd bement hozzá.

3. Ő megfogant, és egy fiút szült, akinek az Ér nevet adta (Júdá).
4. Ismét teherbe esett, és egy (újabb) fiút szült, akit Ónánnak nevezett el.
5. Megint viselős lett, és (megint) fiút szült, akit Sélának nevezett el, de ő (Júdá) Kezibben volt, amikor világra hozta őt.
6. Júdá pedig vett egy feleséget Érnek, az ő elsőszülöttjének, akinek a neve Támár volt.
7. Mivel Ér, Júdá elsőszülöttje gonosz volt az Úr szemében, ezért az Úr megölte őt.
8. Júdá erre (azt) mondta Ónánnak: „menj be a fivéred asszonyához, vedd el őt, és nevelj utódot a te fivérednek!”.
9. De Ónán tudta, hogy nem az övé lesz az utód. És történt, amikor bement a fivére asszonyához, a földre vesztegette (a magot) azért, hogy a fivérének ne adjon utódot.
10. Mivel az Úr szemében gonoszság volt, amit tett, ezért őt is megölte.
11. (Ekkor) Júdá (a következőt) javasolta Támárnak, az ő menyének: „maradj özvegy atyád házában, amíg Sélá, a fiam felnő!”; tudniillik, úgy gondolta, nehogy ő is meghaljon, mint ahogy a fivérei. Így hát Támár ment és lakott az atyja házában.
12. Teltek a napok, és Súa lánya, Júdá felesége meghalt. (Miután) Júdá megvigasztalódott, felment a nyájának nyíróihoz, Hírával, az adullámi barátjával Timnába.
13. Támárnak pedig (következőképp) beszélték el (a dolgot): „lám, az apósod felmegy Timnába, hogy megnyírják a nyáját”.
14. Erre ő levette magáról az özvegyi öltözékét, felöltötte a fátylat, beborította magát, majd leült Énajim bejáratánál, ami a Timnába vezető úton van, mert látta, hogy Sélá felnőtt, de őt nem adták hozzá feleségül.
15. Meglátta őt Júdá, csakhogy paráznának gondolta, mivel elfedte az arcát.
16. Hozzá kanyarodott, az útra, és (így) szólt: „engedd meg, kérlek, hadd mehessek be hozzád!”, ugyanis nem tudta, hogy a menyé az. Ő pedig (ekképp) felelt: „mit adnál nekem, hogy bejöhess hozzám?”.
17. (Azt) válaszolta (Júdá): ”én egy kecskegidát¹ küldök a nyájból”; ám (Támár) (a következőt) mondta: „nem adnál biztosítékot, amíg megküldöd?”.
18. (Júdá) megkérdezte: „milyen biztosítékot adjak neked?”. (Támár) pedig (az alábbi) javaslatot tette: „a pecsétlődet, a zsinegedet és a botodat, ami a kezvedben van”. Erre ő odaadta neki, majd bement hozzá, és ő megfogant általa.
19. (Ezután Támár) felkelt, elment, levette magáról a fátylát, és felvette az özvegyi öltözékét.

---

¹ Szó szerinti fordítás: nőstény kecskéknek egy gidáját.

20. Júdá elküldte a kecskegidát az adullámi barátja által, hogy visszakapja a biztosítékot az asszonytól, de nem találta meg őt.
21. Megkérdezte a helybéli férfiakat: „hol van az a szajha Énajimban, az úton?“, de ők (azt) felelték: „nem volt itt szajha”.
22. Így hát visszatért Júdához, és (ekképp) szól: „nem találtam meg őt, és a helybéli férfiak is (azt) mondták, nem volt itt szajha”.
23. Júdá erre (azt) válaszolta: „tartsa meg magának, nehogy megvetés (tárgyai) legyünk! Lám, elküldtem ezt a gidát, de te nem találtad meg őt”.
24. Történt, mintegy három hónap múlva, hogy (a következőt) beszéltek el Júdának: „Támár, a menyed paráználkodott; lám, szemérmetlenül teherbe is esett”. Júdá pedig (az alábbi) parancsolta: „hozzátok ki őt, hadd égjen!”.
25. Kihozták, de ő üzent az apósának a következőt mondva: „én attól a férfitől várok gyermeket, akihez ezek tartoznak. Kérlek, vess egy pillantást, kié ez a pecsétlő, a zsinegek és a bot!”.
26. Júdá felismerte, és (így) szól: „ő igazabb nálam, azért, mert nem adtam őt Sélához, a fiamhoz”; de nem vette többé a fáradságot, hogy megismerkedjen vele.
27. Történt (Támár) szülése idején, hogy lám, ikrek vannak a méhében.
28. Továbbá történt, amikor szült, hogy (egyikük) kidugta a(z egyik) kezét, a bába megfogta, és a kezére skarlátvöröset kötött, a következőt mondva: „ez jött ki elsőként!”.
29. De történt, amint visszahúzta a kezét; íme, kijött az ő fivére. (A bába így) szól: „micsoda rést ütöttél magadnak!”. (Júdá) pedig Perc néven nevezte.
30. Azután kijött a fivére, akinek a skarlátvörös volt a kezén. (Őt) Zerahnak nevezte el.

Értékelés:

A versenyző intellektuális, értelmező fordítást nyújt, amely által az eredeti szöveg homályos részei megvilágosodnak, és a narratívum minden apró részlete a helyére kerül. Jellemző átváltási műveletei a betoldás, kiegészítés, jelentések szűkítése, melyek elsősorban a grammatikai-logikai kapcsolóelemek változatos átültetésében, a szórend magyaros használatában és a szóismétlések elkerülésében nyilvánulnak meg. A rendszerszintű eltérésekből adódó különbségek zárójeles feltüntetése és egy szó lábjegyzetes magyarázata tipográfiaiailag is egyértelművé teszi a fordítás jellegét, az olvasóban pedig minden kétséget eloszlat a fordítóétől különböző olvasatok helyénvalósága felől. Mivel azonban az olvasónak pont az az alapvető igénye, hogy megértse a szöveget, a versenyző jelen munkájával tökéletesen kielégíti ez irányú elvárásainkat.